

Ақпараттық хат «ӘБІШ КЕКІЛБАЙҰЛЫ ӘЛЕМІ» Оқу Конгресі

2019 жылдың 29-30 қараша күндері ҚР Ұлттық академиялық кітапханасы ҚР Мәдениет және спорт министрлігінің және Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің қолдауымен Қазақстанның Халық жазушысы, мемлекет және қоғам қайраткері Әбіш Кекілбайұлының 80 жылдық мерейтойына орай **«ӘБІШ ӘЛЕМІ»** Оқу Конгресін өткізеді.

Оқу Конгресінің мақсаты - аса құнды әлеуметтік функцияларға халықты ғылыми, шығармашылық және мәдени қоғамға назарын аудару. Сондай-ақ, Ә.Кекілбайұлының әдебиеті мен шығармашылығын, қазақ әдебиетінің құндылықтарын халықаралық ғылыми-білім беру жүйесінде насихаттау және көпшілікке тарату. Әр түрлі тақырыпта жазылған жазушының шығармаларын жаңа оқуға ынталандыру, жан-жақты талдап, оның сан қырлы талантын түсіндіру, жазушының есімін әлемдік қауымдастыққа танымал ету.

«Әбіш әлемі» фотогалереясы жазушының ғибратты ғұмыры мен творчествосына арналады. Мемлекет және қоғам қайраткерінің толағай тұлғасын айқындайтын әдебиеттері мен шығармашылықтың шыңына жеткен рухани мол қазынасы оқырмандар назарына ұсынылады. Жазушының шығармашылығына байланысты еңбектері мен оның өмір жолынан алынған фотосуреттерден көрме қойылады. Көрмеде абыз тұлға, қаламгердің көзі тірісіндегі ең жарқын сәттері бейнеленген 40-тан астам суреттері қойылады.

Ә.Кекілбайұлының марапаттар жинағында **«Қазақстан мен шет елдерден алған наградалар»** тақырыпта жазушының шығармашылық және еңбек қызметінің тарихи оқиғаларын куәландыратын Әбіш Кекілбаевтың марапаттарын көрсету үшін орналастырылды. Бұл көрме жазушының жетістіктері туралы ақпараттар ұсынады. Сыйлықтар жазушының қызметі, тарихи және көркемдік құндылығына ие болған оның дамуына қосқан үлесін көрсетеді. Көрмеде жазушының жұмысы мен жетістіктері туралы баяндайтын 100-ден астам марапаттар, дипломдар мен алғыс хаттар қойылады. Атап айтқанда, Құрмет ордені, Отан ордені, Қазақстанның Еңбек Ері ордені, Достастық ордені, ҚР Тұңғыш Президенті ордені, Қазақстанның Мемлекеттік Сыйлығының иегері, Елбасының бейбітшілік және рухани келісім сыйлығының иегері, Қазақстанның Халық жазушысы, «Платинум Тарлан» сыйлығының иегері және т.б. марапаттары бар. Сондай-ақ, 1979 жылы өткен екінші халықаралық кітап көрмесінің жүргізілген сауалнама бойынша әлемге танымал **«XX ғасырдың таңдаулы жазушылары»**

тізімінің жүздігіне және түркі халықтары жазушылары арасындағы Шыңғыс Айтматов, Расул Гамзатов және Әбіш Кекілбайұлы болып үштікке енді.

«Әдеби кездесуге» Кекілбаевтар отбасынан, атап айтқанда, кемеңгер жазушының жан жары Клара Жұмабаева, ұлы Дәулет Кекілбаев, қыздары Зәузат және Сәуле Кекілбаевалар, немересі Абыл Кекілбаев және шөбересі Әділ Кекілбай Абылұлы қатысады. Кездесу барысында жазушының өмірі мен шығармашылығы жайында әңгімелер айтылады. Сондай-ақ, Әбіш Кекілбайұлы мен анасы Айсәуленің образдары көрсетіледі. (Фотосессия)

Әбіш Кекілбайұлы 1939 жылы 6 желтоқсан, Маңғыстау облысы Оңды ауылында дүниеге келген. Жары - Клара Жұмабаева. Екі ұлы және екі қызы бар. Ұлдары: Әулет, Дәулет. Қыздары: Заузат, Сәулет. Немерелері: Динара, Абул, Жібек, Зухра, Батухан, Баязит, Елдар, Алуа, Санат. Шөберелері: Хадиша, Інжу, Алина, Әділ, Арлен, Айбеке.

«Шыңырау» көркем фильмінің шығармашылық тобымен кездесу барысында көркем таспаның түсірілімі және Маңғыстау облысы, Форт-Шевченко қаласында, Түпқараған және Шетпе ауылдарының маңында өткені жайында баяндалады. Сондай-ақ, фильмде көрсетілген адамдар мен қоғам арасындағы оқиғалар, махаббат, достық және отбасы құндылықтары жайында әңгімелер қозғалады. Фильм 2017 жылы түсірілген. Фильмнің режиссеры – Жанабек Жетіруов. Басты рөлдердегі актерлар: Еңсеп - Алдабек Шалбаев, Жомарт (Еңсептің ұлы) Асылхан Төлепов, Ақмоншақ (Қалпақтың қызы) - Жетіру Айжан, Оспан - Мақсат Сәбитов, Қалпақ - Мұхамбетжан Мырзакеев.

Жазушының **«Ұйқыдағы арудың оянуы»** кітабының желісі бойынша түсіріліген деректі фильм. Бұл фильмде Маңғыстау өлкесінің табиғаты, тарихи ескерткіштері, сауда жолдары, архив деректері, тарихи зерттеулері академиктер мен археологтардың, тарихшылардың, саяхатшылардың зертеулері қамтылған. Сондай-ақ, Әбіштің анасы мен балалық шағынан және жазушының геолог Қариямен үзінді қойылымы арнайы фильмге арқау болды. Фильмде жазушының анасының рөлінде - Айгерім Жолдасбаева, 7 жасар Әбішті Әділ Кекілбай Абылұлы (Әбіш атаның шөбересі), геолог Қария Иван Иванович Бок – Алқажан Еділбаев, 10 жасар Әбішті – Ермұхаммед Әлібиұлы (Әбіш атаның немересі) сомдайды. Фильмнің бас продюсеры, көркемдік жетекшісі – Оралбек Сарыбасов, қоюшы-режиссеры Ақбөбек Тұлжан .

Оқу Конгресінде Ә. Кекілбайұлының әдебиеті мен шығармашылығын, қазақ әдебиетіндегі орны туралы баяндамалар оқылады.

Баяндамашылар: жазушы - **Анатолий Ким**; тарих ғылымдарының докторы - **Дархан Қыдырәлі**; ақын, филология ғылымдарының кандидаты, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің доценті - **Оңайгүл Тұржан**; «Қазақ әдебиеті» газетінің бас редакторы - **Дәурен Куат**; ақын, филология ғылымдарының докторы - **Жанат Аймұхамбетова**.

Конгресс аясында Әбіш Кекілбайұлының 20 томдық кітапарының тұсаукесері ӨТЕДІ. Кітап 2019 жылы «Мерекенің баспалар үйі» ЖШС басып шығарылған көп томдық жинақ.

«Әбіш әлемі» әдеби байқауы мен «Бір ел – бір кітап» республикалық акциясының қорытындысы жарияланып, жеңімпаздар марапатталады. «Әбіш әлемі» шығармашылық байқауын өткізудің мақсаты – әр түрлі тақырыптарға жазылған жазушының шығармаларын жан-жақты талдау арқылы оның көп қырлы талантын ұғынуды, оның әлемдік қоғамның атын мақұлдауды жаңа оқуға ынталандыру болып табылады. Байқауға 300-ден астам шығарма түсті (оның 189-ы проза, 120-ы поэзия).

«Әбіш әлемі» шығармашылық конкурсы келесі номинациялар бойынша жарияланды:

- «Әбіш Кекілбаев – заңғар жазушы»
- «Әбіш Кекілбаев – заманауи ойшыл»
- «Әбіш Кекілбаев – сырлы суреткер»
- «Әбіш Кекілбаев – айшықты ақын»
- «Әбіш Кекілбаев – тағылымды тарихшы»
- «Әбіш Кекілбаев – ғұлама ғалым»
- «Әбіш Кекілбаев – сындарлы сыншы»
- «Әбіш Кекілбаев – сұңғыла саясаткер»
- «Әбіш Кекілбаев – қоғам қайраткері»
- «Әбіш Кекілбаев – ұлағатты ұстаз»
- «Әбіш Кекілбаев – кемеңгер көсемсөзші»
- «Әбіш Кекілбаев – білікті білімпаз»
- «Әбіш Кекілбаев – талантты тәржімашы»
- «Әбіш Кекілбаев – абыз, әулие»
- «Әбіш Кекілбаев – патриот өлкетанушы»
- «Әбіш Кекілбаев – этнограф-ғалым»
- «Әбіш Кекілбаев – өнер зерттеушісі»
- «Әбіш Кекілбаев – дархан мінез»
- «Әбіш Кекілбаев – асыл азамат»
- «Әбіш Кекілбаев – өз елінің лайықты азаматы»
- «Әбіш Кекілбаев – үлгілі отбасы иесі»

«Бір ел - бір кітап» республикалық акциясы комиссиясының шешімімен 2019 жылы Қазақстандағы жалпы оқуға арналған негізгі кітаптардың бірі болып Қазақстанның Халық жазушысы Әбіш Кекілбайұлының «Аңыздың ақыры» шығармасы таңдалып алынды.

Іс-шара барысында ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрі Дәурен Абаевтың қолдауымен АҚШ, Венгрия, Германия, Ресей, Түркия, Франция, Испания, Ұлыбритания зиялы қауым өкілдерінің бейне көрсетілімі өтеді.

Әбіш Кекілбаев шығармаларын неміс тіліне аударушы Кристина Лихтенфильд (Германия), Әбіш Кекілбаевтың қазақ әдебиеті антологиясына арналған «Тасбақа шөбі» әңгімесінің аудармашысы Филипп Риго (Франция), прозаик, драматург, аудармашы, сценарист Ким Анатолий Андреевич (Ресей), «Үркер» кітабын аударушы Динара Дүйсебаева (Түркия), Лакителек ұлттық университетінің шығыстану кафедрасының қазақ тілі мұғалімі Оңайша Мандокидың (Венгрия) бейне құттықтауларының көрсетілімі өтеді.

Конгресс аясында жазушы Әбіш Кекілбаевтың «Аңыздың ақыры» романы бойынша сахналық көріністер мен романынан үзінділер шет тілдерінде оқылады.

Іс-шараның модераторлары – ақын, Қазақстан Жазушылар Одағы Нұр-Сұлтан қалалық филиалының төрағасы, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Дәулеткерей Кәпұлы, журналист, жазушы, республикалық «Алтын тобылғы» және «Алтын қалам» республикалық әдеби байқауларының лауреаты Есболат Айдабосын, ақын, ақын, халықаралық «Алаш» сыйлығының иегері, Ұлттық мемлекеттік кітап палатасы директорының орынбасары Маралтай Раймыбекұлы.

Әбіш Кекілбайұлы – Қазақстанның Халық жазушысы, Қазақстанның Еңбек Ері, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, Қоғамдық ғылымдар академиясының академигі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің және Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің құрметті профессоры болды.

ҚР Ұлттық академиялық кітапханасы базасындағы **Қазақстанның Ұлттық электронды кітапханасында** жазушының кітаптары мен жазушы туралы материалдар, аудармаларынан құрылған 200-ге жуық контенті бар. Оның ішінде 135 кітабының (104-і қазақша, 27-і орысша, 15-і басқа тілдерде) электронды нұсқасы берілген. Жазушының кітаптары бірнеше тілге аударылды: ағылшын, болгар, венгр, грек, италия, моңғол, неміс, орыс, серб, түрік, украин, чех, француз, қытай, эстон және т.б.

Ә. Кекілбайұлы Ги де Мопассанның «Пьер и Жан», «Өмір», Л. Толстойдың «Соғыс және бейбітшілік» романдарын (жеке тараулар), И. Буниннің, А. Чеховтың, Г. Ибсеннің бірқатар шығармаларын қазақ тіліне аударды. Еліміздің көптеген театрларының репертуарына Әбіш Кекілбайұлының аудармасы К. Гоццидің «Король Лир» және «Ромео мен Джульетта», Шекспирдің үздік пьесалары, Ибсеннің «Привидение», М. Фриштің «Дон Жуан, или Любовь к геометрии», М. Каримнің «В ночь лунного затмения» және т.б. қойылды.